

UČNI NAČRT PREDMETA / COURSE SYLLABUS

Predmet:	Jezikovna identiteta slovenskih pokrajin
Course title:	The linguistic identity of Slovenian regions

Študijski program in stopnja Study programme and level	Študijska smer Study field	Letnik Academic year	Semester Semester
Primerjalni študij idej in kultur, doktorski študij 3. stopnje	Slovenske študije – tradicija in sodobnost	Brez letnika	/
Comparative studies of ideas and cultures, doctoral study 3 rd level	Slovene Studies – tradition and modernity	Not specified	/

Vrsta predmeta / Course type: splošno izbirni / general elective

Univerzitetna koda predmeta / University course code: 41

Predavanja Lectures	Seminar Seminar	Vaje Tutorial	Klinične vaje work	Druge oblike študija	Samost. delo Individ. work	ECTS
60	30				90	6

Nosilec predmeta / Lecturer: Red. prof. dr. Jožica Škofic

Jeziki / Languages: Predavanja / Lectures: slovenščina, angleščina / Slovenian, English
 Vaje / Tutorial: /

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti:

Ni posebnih pogojev.

Prerequisites:

None required.

Vsebina:

Časovno obsežna (od konca 10. stol. do danes) in vsebinsko raznorodna problematika predmeta (zgodovina slovenskega jezika, razvoj in sodobno stanje slovenskih narečij, oblikovanje skupnega slovenskega knjižnega jezika) bo razdeljena na več ožjih vsebinskih sklopov:

Uvodni del:

- predstavljeni bodo različni metodološki pristopi k obravnavi zgodovine jezika in sodobnih narečij, temeljni dosežki (slovenskega) jezikoslovja na tem področju ter vključenost raziskav slovenskega jezika v mednarodne geolingvistične raziskave (Slovanski in Evropski lingvistični atlas).

Pregled zgodovine slovenskega jezika od 10. stol. do sodobnih narečij (z jezikoslovno analizo zgodovinskih dokumentov, napisanih v slovenskem jeziku).

- Narečne osnove za nastanek slovenskega knjižnega jezika v 16. stol., ustalitev (osrednje) knjižne norme sredi 19. stoletja

Content (Syllabus outline):

The material covered in this course is chronologically very extensive (from the end of the sixth century to the present) and conceptually diverse (i.e., Slovenian language history, establishment of the common Slovenian standard language, development and modern state of Slovenian dialects), and therefore it is divided into several specific thematic sections:

Introduction:

- Various methodological approaches to studying language, its development, and modern dialects are presented in addition to the basic achievements of (Slovenian) linguistics in this area, and the inclusion of studies on Slovenian in international geolinguistic studies (especially the Slavic and European Linguistic Atlases).

Overview of the history of Slovenian (the development of Slovenian from the final phase of Proto-Slavic (10th century) to modern dialects and standard language (with linguistic analysis of historical documents, written in Slovenian

in nadaljnji obstoj pokrajinskih različic (slovenskega) knjižnega jezika.

- Klasifikacija sodobnih slovenskih narečij (delitev na narečne skupine, narečja in govore; kriteriji in terminologija) ter osnovne značilnosti posameznih narečnih skupin s potrditvijo na primeru avtentičnih narečnih besedil.
- Funkcijskozvrstna razčlenjenost sodobnih slovenskih narečij (vsakdanja praktičnosporazumevana zvrst, umetnostna prozna in verzna besedila slovstvene folklore, strokovna zvrst z narečno terminologijo, publicistična besedila, lastna imena).
- Sodobni problemi narečjeslovja: obstoj t. i. tradicionalnih narečij, nastajanje govornih različkov med narečjem in knjižnim pogovornim jezikom z različno stopnjo približanosti enemu ali drugemu sistemu.

Poleg glavne izvajalke bodo pri predmetu lahko sodelovali tudi gostujoči predavatelji in predavateljice, predvsem sodelavci Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

Seminarji

- Seminarji potekajo vzporedno s predavanji in se navezujejo na posamezne tematske sklope predavanj. Poudarek je na študijskem poglobljanju v dele predvidene učne snovi, izbrane glede na ožje študijske interese posameznega študenta ali študentke (seminarsko delo je lahko del besedila nastajajočega doktorskega dela).
- V njegovem okviru bodo študentje in študentke samostojno posneli in zapisali narečno besedilo, ga analizirali s sinhronega in diahronega vidika ter ugotavljali sprejemanje nenarečnih in tujejezičnih prvin in vzroke zanje. V okviru seminarske naloge se bodo študentje in študentke lahko odločili tudi za kako drugo temo s področja dialektoloških raziskav slovenskega jezika: raziskovali bodo lahko npr. ledinska in hišna imena, ki prav tako izkazujejo kulturno zgodovino raziskovanega področja, različne jezikovne

language) is presented.

Development of standard Slovenian:

- Dialect bases for the establishment of standard Slovenian in the sixteenth century
- Stabilization of the (central) standard norm in the middle of the nineteenth century
- Further existence of regional versions of the standard (Slovenian) language

Classification of Slovenian dialects:

- Division of Slovenian into dialect groups, dialects, and subdialects (criteria and terminology)
- Basic characteristics of individual dialect groups, using authentic dialect texts for confirmation

Dialect differentiation in terms of functional genres:

- Everyday practical communication genre
- Artistic prose and verse in literary folklore
- Technical genre with dialect terminology
- Journalistic texts
- dialect onomasiology

Contemporary dialectology issues:

- Existence of traditional dialects
- Emergence of spoken differences between dialect and informal standard language with different degrees of approximation to one system or another

In addition to the main coordinator, visiting professors will be able to teach this course as well, especially associates of the ZRC SAZU Fran Ramovš Institute of the Slovenian Language.

Seminar classes

- Seminar classes accompany the lectures and complement them by exploring individual chapters covered by the course syllabus. The main objective is to provide the opportunity for the student to conduct further research on any of the presented topics and/or accommodate it to his/her individual research interests (the seminar paper can also be a component part of the doctoral thesis).
- Students will independently record and write dialect texts, analyze them from synchronous and diachronic points of view and determine the acceptance of non-

stike ipd., ali zgodovinske dokumente, napisane v slovenskem jeziku (torej teme s področja zgodovinske dialektologije).

Povezava z drugimi predmeti

- Predmet je tesno povezan s študijem drugih jezikoslovnih in humanističnih ved (npr. s študijem etnologije, zgodovine, arheologije).

dialect and foreign language elements and the reasons for this. In the course of the seminar work, students can also choose another topic from the field of dialectological research of the Slovene language: they can research field and house names (microtoponyms), which also show the cultural history of the area under study, various linguistic contacts, etc., or historical documents written in Slovene language (i.e. topics from the field of historical dialectology).

Cross-curricular integration

- The course is closely connected to a number of other disciplines, be it within linguistics or, more generally, humanities (e.g. ethnology, history, archaeology).

Temeljni literatura in viri / Readings:

Temeljna:

- Logar, Tine (1993): Slovenska narečja: Besedila. Ljubljana: Mladinska knjiga (Zbirka Cicero).
- (1996): Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave. (Ur. Karmen Kenda-Jež), Ljubljana: ZRC SAZU.
- Klinar, Klemen, Škofic, Jožica, Šekli, Matej, Piko-Rustia, Martina (2012): Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen: projekt FLU-LED v okviru Operativnega programa Slovenija–Avstrija 2007–2013. Jesenice, Gornjesavski muzej.
- Orožen, Martina (1996): Oblikovanje enotnega slovenskega knjižnega jezika v 19. stoletju. Ljubljana: FF.
- Orožen, Martina (1996): Poglavlja iz zgodovine slovenskega knjižnega jezika (od Brižinskih spomenikov do Kopitarja. Ljubljana: FF.
- Ramovš, Fran (1935): Historična gramatika slovenskega jezika VII: Dialekti. Ljubljana.
- Ramovš, Fran (1936): Kratka zgodovina slovenskega jezika I. Ljubljana.
- Rigler, Jakob (2001): Zbrani spisi 1: Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave. (Ur. Vera Smole), Ljubljana: Založba ZRC.
- Škofic, Jožica (ur.) (2011), Slovenski lingvistični atlas. 1, Človek (telo, bolezni, družina). 1. Atlas: [(= SLA 1.1)], 2. Komentarji: [(= SLA 1.2)], (Zbirka Jezikovni atlasi). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Dopolnilna:

- Greenberg, Marc L. (2000): A Historical Phonology of the Slovene Language. Heidelberg.
- Hafner, Stanislaus, Prunč, Erich (ur.) (1982): Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kaernten 1: A- bis B-. Wien.
- Jakop, Tjaša (2008): Dvojina v slovenskih narečjih, (Zbirka Linguistica et philologica, 21). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Kenda-Jež, Karmen, Smole, Vera (1996): Dosedanje delo in bližnji načrti Mednarodne komisije za sestavo Slovanskega lingvističnega atlasa (OLA). Slavistična revija 44, št. 1, str. 94–105, Ljubljana.
- Karničar, Ludwig (1990): Der Obir-Dialekt in Kaernten. Wien.

- Kenda-Jež, Karmen, Gliha Komac, Nataša (2007): Shranili smo jih v bančah: slovarski prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski dolini = contributo lessicale alla conoscenza dell'abbigliamento in Val Canale. Ukve: S.K.S. Planika Kanalska dolina; [s. l.]: Slori: ATS Od meje; Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU: = Istituto per la lingua slovena "Fran Ramovš" CRS ASSA.
- Koletnik, Mihaela (2001): Slovenskogoriško narečje. Maribor: Slavistično društvo, Zora 12.
- Koletnik, Mihaela (2008): Panonsko lončarsko in kmetijsko izrazje ter druge dialektološke razprave, (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 60). Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta.
- Logar, Tine (1981): Izhodiščni splošnoslovenski fonološki sistem. Fonološki opisi srpskohrvatskih /hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora, obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom. Sarajevo: ANU BiH, 29–33. (Ponovno objavljeno v: Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave, ur. Karmen KENDA-JEŽ. Ljubljana: ZRC SAZU, ISJ FR, 1996, 243–247.)
- Novak, Franc (1996): Slovar beltinskega prekmurskega govora. Drugo, popravljeno in dopolnjeno izdajo priredil in uredil Vilko Novak, Murska Sobota: Pomurska založba.
- Merše, Majda, Jakopin, Franc, Novak, France (1992): Fonološki sistem knjižnega jezika slovenskih protestantov. Slavistična revija 40, št. 1–2, Ljubljana.
- Orožen, Martina (1988): Narečje in knjižni jezik. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: Zbornik predavanj 24, Ljubljana: Filozofska fakulteta, str. 5–17.
- Orožen, Martina (1990): Konzonantski sklopi v slovenskem jeziku. Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku 33, Novi Sad, str. 345–350.
- Orožen, Martina (1994): Odvisnost narečnega besedišča in načina upovedovanja (izražanja) od spreminjajočega se načina življenja. Naš živi jezik = Traditiones: Zbornik Inštituta za slovensko narodopisje 23, str. 79–86.
- Orožen, Martina (2000), Raziskovanje zgodovinskega razvoja slovenskega knjižnega jezika: pogled v čas in prostor našega samozavedanja in uzaveščanja, Zbornik SDS 10: Slovensko jezikoslovje danes in jutri, Ljubljana: SDS, str. 142–154.
- Ramovš, Fran (1924): Historična gramatika slovenskega jezika II: Konzonantizem. Ljubljana.
- Ramovš, Fran (1952): Morfologija slovenskega jezika: Skripta, prirejena po predavanjih prof. Fr. Ramovša v l. 1947/48, 48/49. Ljubljana.
- Rigler, Jakob (1963): Južnonotranjski govori. Ljubljana: SAZU.
- Rigler, Jakob (1968): Začetki slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: SAZU.
- Smole, Vera (2000): Uvod v slovensko dialektologijo. Ljubljana: Filozofska fakulteta (Skripta).
- Smole, Vera (2002): Vokalizem, naglas, konzonantizem. Ljubljana: Filozofska fakulteta (Skripta).
- Steenwijk, Han (1992): The Slovene Dialect of Resia: San Giorgio. Amsterdam – Atlanta.
- Šekli, Matej (2004), Jezik, knjižni jezik, pokrajinski oz. krajevni knjižni jezik: genetskojezikoslovni in družbenojezikovni pristop k členjenju jezikovne stvarnosti: (na primeru slovenščine). V: Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti, (Obdobja, Metode in zvrsti, 22). Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, str. 41–58.
- Šekli, Matej (2008): Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici. (Linguistica et philologica, 22). Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Šivic-Dular, Alenka (1988): Temeljna načela pri pisanju slovenskih zemljepisnih imen. Jezik in slovstvo, XXXIV/1–2, 3–14.
- Škofic, Jožica (2001): Govorica jih izdaja: Skica govora kovaške Krope. Kropa: Tomco.

- Tominec, Ivan (1964): Črnovrški dialekt: Kratka monografija in slovar, Ljubljana: SAZU.
- Weiss, Peter (1998): Slovar govorov Zadrebke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Poskusni zvezek (A–H). Ljubljana: ZRC SAZU (zbirka Slovarji).
- Zorko, Zinka (1995): Narečna podoba Dravske doline, Maribor: Kulturni forum.
- Zorko, Zinka (1998): Haloško narečje in druge dialektološke študije. Maribor: Slavistično društvo, Zora 6.
- Zorko, Zinka, Koletnik, Mihaela (ur.) (1999): Logarjev zbornik: Referati s 1. mednarodnega dialektološkega simpozija v Mariboru. Maribor: Slavistično društvo, Zora 8.

Cilji in kompetence:

Študentke in študentje se bodo seznanili z razvojem slovenskega jezika in z njegovo postopno narečno razcepljenostjo, spoznavali bodo znotraj- in zunajjezikovne vzroke zanjo, posledične probleme pri oblikovanju skupnega knjižnega jezika in obstoj (zgodovinskih) pokrajinskih različic slovenskega knjižnega jezika. Spoznali bodo sodobno klasifikacijo slovenskih narečij, njihove osnovne značilnosti na vseh jezikovnih ravneh (s posebnim poudarkom na glasovju in besedju), različne razvojne stopnje kot osnovo za rekonstrukcijo zgodovine slovenskega in slovanskih jezikov. Narečja bodo obravnavana tudi s stališča socialne zvrstnosti – z opozorilom na jezikovne različice med narečji (krajevnimi govori) ter knjižno pogovorno in zbornu zvrstjo. Študentje in študentke bodo spoznavali, da so narečja (in pokrajinske različice pogovornega jezika) za večino Slovenk in Slovencev prvi materni jezik, na katerem je (tudi) mogoče graditi zavest o jezikovni, kulturni in narodni pripadnosti.

Objectives and competences:

Students learn about the development of Slovenian and its gradual differentiation into dialects, the language-internal and language-external reasons for this, the subsequent problems in development of a common standard language, and the existence of (historical) regional versions of standard Slovenian. They familiarize themselves with modern classification of Slovenian dialects, their basic features at all linguistic levels (with a special emphasis on phonology and vocabulary), and various development phases as the basis for reconstructing the history of Slovenian and Slavic languages as well as the nation's history in general. Dialects are also discussed in terms of social genres with attention being drawn to linguistic differences between dialects (and regional subdialects) versus the common colloquial and standard form. Students learn that, for most Slovenians, dialects (and regional versions of colloquial language) are their primary native language, on the basis of which an awareness of linguistic, cultural, and national affiliation can also be built.

Predvideni študijski rezultati:

Študentke in študentje se bodo naučili metod zbiranja, zapisovanja ter analiziranja (na sinhroni in diahroni ravni) narečnega gradiva. Pridobili bodo sistemski pogled na jezik in njegovo socialnozvrstno (in funkcijskozvrstno) razčlenjenost ter vedeli, kako je za vsak govorni položaj potrebna izbira primerne jezikovne koda – tudi tako, da raziskovalec ne vpliva na jezik/govor narečnega informanta. Pridobljeno znanje bodo znali uporabljati v analizah narečnega splošnosporazumevalnega, strokovnega, slovstvenofolklornega in

Intended learning outcomes:

Students learn methods for recording and analyzing dialect material on the synchronous and diachronic levels. They receive a systematic view of language and its social and functional genres. They will understand how to choose the appropriate language code for each language situation - even if the researcher does not influence the language / speech of the dialect informant. They will be able to apply the acquired knowledge in the analysis of recorded dialect texts (general or professional communication, literature, folklore texts and

lastnoimenskega gradiva, in sicer tako sodobnega kot izpričanega v zgodovinskih dokumentih.

Sluša telji in sluša teljice znanje, pridobljeno pri predmetu, uporabijo pri pisanju znanstvenega teksta, ki lahko služi kot osnutek poglavja disertacije ali znanstvenega članka.

proper names), both modern and historical documents.

Students use the knowledge acquired in the course to write a piece of academic writing that can serve as a draft of a dissertation chapter or a research article.

Metode poučevanja in učenja:

Oblike dela:

- Frontalna oblika poučevanja
- Delo v manjših skupinah oz. v dvojicah
- Samostojno delo študentov
- e-izobraževanje

Metode (načini) dela:

- Razlaga
- Razgovor/ diskusija/debata
- Delo z besedilom
- Proučevanje primera
- Igra vlog
- Druge vrste nastopov študentov
- Reševanje nalog
- "Terenske vaje" (npr. obiski podjetij)
- Vključevanje gostov iz prakse

Learning and teaching methods:

Types of learning/teaching:

- Frontal teaching
- Work in smaller groups or pair work
- Independent students work
- e-learning

Teaching methods:

- Explanation
- Conversation/discussion/debate
- Work with texts
- Case studies
- Roleplay
- Different presentation
- Solving exercises
- Field work (e.g. company visits)
- Inviting guests from companies

Načini ocenjevanja:

Krajši pisni izdelki
Daljši pisni izdelki
Javni nastop ali predstavitev
Končno ocenjevanje (pisni/ustni izpit)
Drugo

Delež (v %) /
Weight (in %)

60
20
20

Assessment:

Short written assignments
Long written assignments
Presentations
Final examination (written/oral)
Other

Reference nosilca / Lecturer's references:

- ŠKOFIC, Jožica (avtor, fotograf), LEGAN RAVNIKAR, Andreja (urednik). Krajevni govor Kroke. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2019. 394 str., ilustr. Zbirka Linguistica et philologica, 38. ISBN 978-961-05-0240-1. [COBISS.SI-ID 302811648]
- ŠKOFIC, Jožica, GOSTENČNIK, Januška, HAZLER, Vito, KUMIN HORVAT, Mojca, JAKOP, Tjaša, JEŽOVNIK, Janoš, KENDA-JEŽ, Karmen, NARTNIK, Vlado, SMOLE, Vera, ŠEKLI, Matej, ZULJAN KUMAR, Danila, KUMIN HORVAT, Mojca (urednik), KENDA-JEŽ, Karmen (urednik), ŠEKLI, Matej (urednik), ŠKOFIC, Jožica (urednik). Slovenski lingvistični atlas. 2, Kmetija: [(= SLA 2.1)]. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2016. 1 atlas (209 str.), barve. Zbirka Jezikovni atlasi. ISBN 978-961-254-879-7, ISBN 978-961-254-869-8. ISSN 2232-5255. [COBISS.SI-ID 283226112].
- ŠKOFIC, Jožica. Ziljsko narečje v Ratečah na Gorenjskem (SLA T008). Annales: anali za istrske in mediteranske študije. Series historia et sociologia. [Tiskana izd.]. 2019, letn. 29, št. 2, str. 203-214, ilustr. ISSN 1408-5348. https://zdjp.si/wp-content/uploads/2019/10/ASHS_29-2019-

2_%C5%A0kofic.pdf, DOI: 10.19233/ASHS.2019.13. [COBISS.SI-ID 45197869].

- ŠKOFIC, Jožica. Microtoponyms as an important part of Slovenian cultural heritage. *Acta geographica Slovenica*. [Tiskana izd.]. 2017, 57, št. 1, str. 141-152, ilustr., zvd. ISSN 1581-6613. <https://ojs.zrc-sazu.si/ags/article/view/4670>, DOI: 10.3986/AGS.4670. [COBISS.SI-ID 41615149].
- ŠKOFIC, Jožica. Naglasni tipi ženske a-jevske sklanjatve v krajevnem govoru Kroke na Gorenjskem. *Annales: anali za istrske in mediteranske študije. Series historia et sociologia*. [Tiskana izd.]. 2016, letn. 26, št. 4, str. 655-662, ilustr. ISSN 1408-5348. <https://dx.doi.org/10.19233/ASHS.2016.48>, DOI: 10.19233/ASHS.2016.48. [COBISS.SI-ID 40838445].
- ŠKOFIC, Jožica. Zasnova vseslovenskega slovarja narečnih hišnih in ledinskih imen. *Annales: anali za istrske in mediteranske študije. Series historia et sociologia*. [Tiskana izd.]. 2014, letn. 24, št. 2, str. 293-306, ilustr. ISSN 1408-5348. [COBISS.SI-ID 37764653].
- ŠKOFIC, Jožica, 2004: Raziskovanje narečne terminologije v času globalizacije = Exploring dialectal terminology at the time of globalization. V: Humar, Marjeta (ur.). *Terminologija v času globalizacije: zbornik prispevkov s simpozija Terminologija v času globalizacije*, Ljubljana, 5.-6. junij 2003: collected papers from the Scientific Conference Terminology at the Time of Globalization, Ljubljana, 5th-6th June 2003. Ljubljana: Založba ZRC, 61–75.
- ŠKOFIC, Jožica, 2007: Terminologija izginjajoče/izginule obrti – sekirarstvo v Kamni Gorici na Gorenjskem. V: Jesenšek, Marko (ur.). *Besedje slovenskega jezika*, (Zora, 50). Maribor: Slavistično društvo, str. 214–234.
- ŠKOFIC, Jožica, 2007: Narečno besedilo kot vir za imenoslovno raziskavo. V: Torkar, Silvo (ur.), et al. *Merkujev zbornik*, (Jezikoslovni zapiski, 13, 1/2). Ljubljana: Založba ZRC, 441–458.
- ŠKOFIC, Jožica, 2008: Glagolski termini v narečnem slovarju. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, knj. 14, 219–232
- ŠKOFIC, Jožica, Gostenčnik, Januška, Horvat, Mojca, Jakop, Tjaša, Kenda-Jež, Karmen, Kostelec, Petra, Nartnik, Vlado, Petek, Urška, Smole, Vera, Šekli, Matej, Zuljan Kumar, Danila, Škofic, Jožica (urednik), 2011: *Slovenski lingvistični atlas*. 1, Človek (telo, bolezni, družina). 1, Atlas: [(= SLA 1.1)], 2, Komentarji: [(= SLA 1.2)] (Zbirka Jezikovni atlas). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.